

Товариство з обмеженою відповідальністю «Всеосвіта»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом директора ТОВ «Всеосвіта»

№ 21 від 27 липня 2026 р.

Іван ЛИТВИНЕНКО

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників для роботи у закладах освіти (за видом «вебінар»)

«ЕМОЦІЙНИЙ САМОЗАХИСТ ДИТИНИ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПОДОЛАННЯ АГРЕСІЇ ТА КРИЗОВИХ СТАНІВ У ДОШКІЛЬНЯТ»

Розробник(и): ТОВ «Всеосвіта» та Наталія Базима, кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри соціальної педагогіки та спеціальної освіти факультету соціальної педагогіки та психології Запорізького національного університету; практична психологиня, тренерка, коучиня, арттерапевтка, логопедія, консультантка за методом кататимно-імагінативної психотерапії; членкиня ВГО «Асоціація корекційних педагогів України», ГО «Асоціація логопедів України», ГО «Асоціація логопедів науковців і практиків України», ГО «Інститут розвитку символдрами та глибинної психології», ГО «Українська спілка психотерапевтів».

Напрямок підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей, психолого-педагогічна підтримка учасників освітнього процесу, збереження психоемоційного здоров'я та забезпечення психологічної безпеки в освітньому середовищі.

Розроблено: програму укладено відповідно до сучасної державної освітньої політики, Закону України «Про освіту», Закону України «Про дошкільну освіту», Базового компонента дошкільної освіти, стратегії реформування освіти в Україні та п. 10 постанови КМУ від 21 серпня 2019 року № 800 (зі змінами і доповненнями).

Термін дії програми: постійно

© ТОВ «Всеосвіта», 2026.

м. Київ – 2026

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми: зумовлена необхідністю підвищення професійної компетентності педагогів у розумінні причин агресивної поведінки та кризових станів дітей дошкільного віку, а також опануванні сучасних, науково обґрунтованих підходів до підтримки емоційного самозахисту, саморегуляції та психологічної безпеки дитини.

Цільова група: вихователі закладів дошкільної освіти, педагоги закладів освіти, корекційні педагоги, студенти спеціальності 012 «Дошкільна освіта», практичні психологи, батьки.

Обсяг (тривалість): 2 години / 0,06 кредиту ЄКТС.

Особливості реалізації програми: програма реалізується у вигляді короткострокового інтенсивного навчання (вебінару) з акцентом на вивчення психологічних механізмів емоційної регуляції та практичних інструментів підтримки дитини в кризових станах.

Вид підвищення кваліфікації: навчання за програмою підвищення кваліфікації (участь у вебінарі).

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна.

Мета підвищення кваліфікації: сприяти професійному розвитку педагогів шляхом ознайомлення із сучасними науковими підходами до розуміння емоційного самозахисту, саморегуляції, агресивної поведінки та кризових станів дітей дошкільного віку; формувати практичні навички розпізнавання емоційних потреб дитини та застосування ефективних стратегій підтримки, співрегуляції й безпечного реагування на агресивну поведінку.

Завдання підвищення кваліфікації:

- 1) ознайомити педагогів із сучасною термінологією та психологічними механізмами емоційної регуляції, агресивної поведінки та кризових станів у дошкільному віці;
- 2) сформувати навички аналізу причин і функцій агресивної поведінки дитини з використанням структурованого спостереження;
- 3) ознайомити з практичними стратегіями забезпечення безпеки, співрегуляції, встановлення меж та розвитку навичок емоційного самозахисту дитини.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: За професійним стандартом «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ МОН № 1225 від 29.08.2024) професійні: Б1. Психологічна компетентність; Б2. Емоційно-етична компетентність; В2. Здоров'язбережувальна компетентність; Д1. Здатність до навчання впродовж життя.

За професійним стандартом «Вихователь закладу дошкільної освіти» (наказ Мінекономіки № 620-21 від 19.10.2021) професійні: А1. Прогностична; А3. Оцінювально-аналітична; А4. Предметно-методична; Б1. Здоров'язбережувальна; В1. Психоемоційна; В2. Педагогічне партнерство; В3. Морально-етична; Г1. Здатність до навчання впродовж життя;

За професійним стандартом «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти» (наказ Мінекономіки № 967 від 17.09.2021) професійні: Г1.

Здоров'язбережувальна компетентність; В2. Емоційно-етична компетентність; Д2. Здатність до навчання впродовж життя;

За професійним стандартом «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти» (наказ Міністерства № 620-21 від 28.09.2021) професійні: А1. Здоров'язбережувальна; Б2. Організаційно-методична; В1. Здатність до навчання впродовж життя; Г2. Емоційно-етична.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

- 1) розуміння вікових особливостей емоційної саморегуляції дітей дошкільного віку, розрізнення понять агресії, агресивності, агресивної поведінки;
- 2) знання основних можливих причин та функцій агресивної поведінки, вміння визначати фактори, що передують кризовій реакції та впливають на її перебіг;
- 3) володіння практичними інструментами та стратегіями співрегуляції, встановлення безпечних меж і підтримки дитини під час емоційного напруження та кризового стану, а також сприяння формуванню її навичок емоційного самозахисту

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат про підвищення кваліфікації встановленого зразка, виданий ТОВ «Всеосвіта» згідно з Постановою КМУ № 800 та верифікований на Державній інформаційно-комунікаційній системі підтримки організації, забезпечення та реалізації професійного розвитку педагогічних та/або науково-педагогічних працівників «Вектор».

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено розгляд наукових підходів та практичних інструментів підтримки емоційного самозахисту дошкільнят, аналіз причин агресивної поведінки та опанування технік співрегуляції. Самостійна робота передбачає опрацювання додаткових матеріалів та презентацій вебінару.

Зміст програми складається з **1** модуля та **2** взаємопов'язаних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: **2** год, з них: **1** год — лекційні заняття (вебінар), **1** год — практична робота (розбір кейсів).

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Лекції (год)	Практичні заняття (год)	Самостійна робота (год)	Контрольні заходи (год)	Усього (год)
МОДУЛЬ 1. Емоційний самозахист дитини: сучасні підходи до подолання агресії та кризових станів у дошкільнят					
Тема 1.1. Теоретичні засади емоційного самозахисту та саморегуляції дітей дошкільного віку.	1	—	—	—	1
Тема 1.2. Практичні стратегії розвитку емоційного самозахисту та подолання кризових станів у дошкільнят.	-	1	—	—	1
<i>Разом за модулем</i>	1	1	—	—	1
УСЬОГО	1	1	—	-	2

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Емоційний самозахист дитини: сучасні підходи до подолання агресії та кризових станів у дошкільнят.

Тема 1.1. Теоретичні засади емоційного самозахисту та саморегуляції дітей дошкільного віку.

Аналіз термінології та психологічних механізмів емоційної регуляції, агресивної поведінки та кризових станів у дошкільному віці. Розрізнення понять «агресія», «агресивність» та «агресивна поведінка». Вікові особливості становлення емоційної сфери дошкільнят. Психофізіологічні основи виникнення афективних реакцій та емоційного напруження.

Тема 1.2. Практичні стратегії розвитку емоційного самозахисту та подолання кризових станів у дошкільнят.

Огляд причин і функцій агресивної поведінки дитини (спосіб комунікації, захисту, сигналізації про незадоволені потреби). Алгоритм проведення структурованого спостереження та визначення тригерів емоційного вибуху. Ознайомлення з практичними стратегіями забезпечення безпеки, співрегуляції, встановлення чітких і безпечних меж. Техніки арттерапії, символдрами та ігрових підходів у формуванні навичок емоційного самозахисту дитини.

Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання.

1. У чому полягає принципова відмінність між агресією як реакцією та агресивністю як рисою особистості у дошкільному віці?
2. Які ключові етапи та інструменти структурованого спостереження за поведінкою дитини дозволяють виявити тригери кризового стану?
3. Як реалізується механізм «співрегуляції» дорослого з дитиною під час виникнення гострої афективної реакції?
4. Які практичні техніки арттерапії є найбільш ефективними для розвитку емоційного самозахисту та безпечного вираження гніву у дошкільнят?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи:

1. Закон України «Про освіту» : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Закон України «Про дошкільну освіту» : Закон України від 06.06.2024 № 3788-IX. *Офіційний вісник України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20>.
3. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) : затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 № 33. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/bazovyy-komponent-2021.pdf>.
4. Закон України «Про охорону дитинства» : Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 27. Ст. 126. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>.
5. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-п>.

Основна література:

1. Готтман Д., Деклер Д. *Емоційний інтелект у дитини. Сучасний посібник з виховання здорових і емоційно розвинених дітей*. Харків : Vivat, 2023. 288 с. URL: <https://vivat.com.ua/product/emotsiinyi-intelekt-u-dytyny/>.
2. Хілі М. *Як приборкати тигра. Як навчити дитину керувати емоціями*. Харків: Видавнича група «Основа», 2024. 240 с. URL: <https://book.ua/book/yak-pryborkaty-tyhra-yak-navchyty-dytynu-keruvaty-emotsiiamy>.
3. Павлов І., Горіна М. *Робота з емоціями. Я відчуваю... Що? 100+ технік*. Київ: Моноліт-Bizz, 2023. 150 с. URL: <https://book-ye.com.ua/dytyacha-literatura/pidlitkova-literatura/piznavalna-literatura-dlya-pidlitkiv/robota-z-emotsiyamy-ya-vidchuvayu-shcho-100-tehnik/>.
4. Сігел Д. Дж., Брайсон Т. П. *Дисципліна без драм. Як допомогти дитині виховати характер*. Київ : Сварог, 2023. 224 с.

Додаткова література:

1. Освітня платформа «Всеосвіта» : сайт. URL: <https://vseosvita.ua>.
2. ЮНІСЕФ Україна. *Методичні рекомендації щодо підтримки ментального здоров'я та емоційної саморегуляції дітей дошкільного віку*. 2024. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/>